

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2026. május 6.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

OKTATÁSI HIVATAL

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

Amennyiben a személyek, topográfiai adatok és fogalmak neveinek esetében egyértelmű, hogy a pontatlan írás helyesírási és nem szakmai hibának tekinthető, helyes válaszként kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni (lehet pl. 3,5 pont).

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlapon utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges (kifejtendő) feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **kettő** feladat értékelhető:

egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **két** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mindkét megoldását ki kell javítani, és a magasabb pontszámút kell figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **kettőnél több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13. és a 16. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani a vizsgapontszámot (mely közép szinten azonos az összpontszámmal).

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.
--

1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.
--

0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó az <i>Ismeretszerzés, források használata és a Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</i> szempontokra nem szerzett pontot.

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot. A korszakokat határoló – **kötőjellel összekapcsolt** – évszámok egy időbeli elemnek számítanak.

2 pont akkor adandó, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adandó, ha a megadott számú elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.

0 pont akkor adandó, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú esszénél 2-2 pont adható.

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szemponthoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A **rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1)** 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adandó, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adandó, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adandó, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú esszénél külön kell pontozni** az ún. **általános (K1)** és a **konkrét (K2) történelmi fogalmakat**. A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (K2) és a hosszú esszénél (K3) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adandó, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adandó, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adandó, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, források használata, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek

Az *Ismeretszerzés, források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. Egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan) az alábbiak szerint:

3 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adandó, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adandó, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓E1 külön jelölve, ha a rögzítés és a megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni a *Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretekre* adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtsse ki. **Abban az esetben**, ha a vizsgázó megoldása meghaladja a kipontozott sorok által kijelölt terjedelmet, az azon túli megoldás

- rövid feladat esetében (a megoldás összterjedelmét tekintve) legfeljebb 130 szóig;
- hosszú feladat esetében (a megoldás összterjedelmét tekintve) legfeljebb 260 szóig értékelhető.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után a feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Görög és római építészet (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	A görög építészetben jelent meg először	A római építészetben jelent meg először
A képek betűjelei	A, D	B, C

(Az azonos mezőben szereplő betűjelek fordított sorrendben is elfogadhatók.)

2. Középkori egyház (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) pápa
- b) érsek
- c) püspök(ök)
- d) kolostor(ok) / monostor(ok) (Elfogadható még: apátság[ok].)

3. Honfoglalás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 4.
- b) 1.
- c) Etelköz
- d)

1.	2.	3.
C	B	A

(A helyes sorrend 1 pont.)

4. Reformáció (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Karikatúra betűjele
a) Szembeállítja a reformátusokat és a katolikus egyházat.	C
b) A reformáció előtti helyzetet jeleníti meg.	A
c) Katolikus nézőpontot jelenít meg a reformációval kapcsolatban.	B
d) Egy protestáns tant helyez középpontba.	C

5. Várháborúk (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1., 3.
- b) Zrínyi Miklós
- c) 2.

6. 19. századi eszmék (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2., 4., 5.
- b) nacionalizmus

7. Nemzetiségi kérdés (komplex tesztfeladat) (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

- a) horvát; szerb (A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatók.)
- b) A természetes szaporodás (növekedése) / A halálozás csökkenése. / A javuló élet-körülmények / élelmezés / higiénia / egészségügy. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

- c) 1. asszimiláció / (el)magyarosodás
 2. kivándorlás / elvándorlás / emigráció
 (A válaszok fordított sorrendben is elfogadhatók.)
 d) urbanizáció / városodás (Elfogadható még: városiasodás.)

8. A Szovjetunió a két világháború között (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
 b) 1.
 c) 3.
 d) tervgazdaság / tervgazdálkodás / tervutasításos gazdálkodás / tervutasításos gazdaság / tervutasításos rendszer

9. Magyarországi holokauszt (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) munkaszolgálat
 b) deportálás
 c) gettó
 d) 3.

10. A német kérdés (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2., 3., 6.
 b) 2.

11. A Kádár-korszak kultúrpolitikája (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Részlet sorszáma
a) A kádári kultúrpolitika bizonyos műveket a „tűrt” kategóriába sorolt.	4.
b) A kultúrpolitika terén is jelen volt az osztályharcos személet.	1.

- c) 3.
 d) háromT / 3T (Elfogadható még a válasz, ha a vizsgázó – bármely sorrendben – felsorolta mindhárom – támogatott, tűrt, tiltott – kategóriát.)

12. Nemzetiségek a jelenkori Magyarországon (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) cigány(ság) / cigányok / roma / romák
 b) szlovák(ság) / szlovákok (Elfogadható még: tót / tótok.)
 c) cigány(ság) / cigányok / roma / romák
 d) német(ség) / németek (Elfogadható még: sváb / svábság / svábok.)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. A céhek**

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a céhek működését és a városi társadalomban betöltött szerepüket mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy időbeli elemét (a középkor időbeli határai: 476–1492, a céhek a középkor virágkorában / a 11–13. században jöttek létre), és rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. a céhes ipar kialakulása Nyugat-Európában kezdődött, a kézművesek városokat hoztak létre, a városok kereskedelmi csomópontokban jöttek létre).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. céh, város, ipar(os) / áru, polgár(jog).	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a céhek szabályozták a termelést; korlátozták a mennyiséget / a munkaerő számát / biztosították a minőséget), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. igyekeztek minden céhtagnak megélhetést biztosítani; nem volt verseny; szűk volt a piac; kis mennyiségű, de jó minőségű árut állítottak elő).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a céhek az azonos mesterséget űző iparosok testületei voltak, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. hosszú tanulási folyamat / mestervizsga letétele után válhatott valaki céhtaggá; a mesterek számát korlátozták; a céhen kívüli iparosokat / kontárokot üldözték; a mesterek maguk is dolgoztak / legényeket és segédeket alkalmaztak műhelyükben; a munkafolyamatot nem bontották részekre).	0–3
	E2 Rögzít egy tényt a céheknek a városi társadalomban betöltött szerepére vonatkozóan (pl. a mesterek polgárjoggal rendelkeztek; a céhek segélyezték az elhunyt mesterek hozzátartozóit; a céhtagok részt vettek a város védelmében / tűzörséget láttak el; a céhtagok egymás közelében lakhattak; a céhtagok közösen vettek részt egyházi szertartásokon / városi ünnepeken), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a céhtagoknak befolyásuk volt a város irányítására; a céheknek fontos szerepük volt a szociális gondoskodás / a közrend fenntartása terén; a városok egyes közterei céhekről kapták a nevüket; a céheknek közösségformáló szerepük is volt).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. Németország terjeszkedése 1938-ban (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Németország 1938-as terjeszkedését és annak ideológiai háttérét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti az Anschluss / a müncheni konferencia / a Szudéta-vidék elcsatolásának évszámát: 1938, és említi a téma egy térbeli elemét (pl. Ausztria, Csehszlovákia, Csehország, Szudéta-vidék).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. területi terjeszkedés / nacionalizmus, nemzet / nemzetállam, nemzetiszocializmus, Anschluss.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F Rögzíti, hogy Hitler szerint Németország határai nem etnikai határok voltak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. minden németet magában foglaló Németország létrehozására törekedett; a német egységfolyamatot nem tekintette lezártnak; a népek önrendelkezési jogára hivatkozott; az ekkor követelt területek német nyelvűek voltak; követeléseit megfelelték a nacionalizmus alapelveinek; a Párizs környéki békék / a Népszövetség is elismerték az önrendelkezés jogát).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy Németországhoz csatolták Ausztriát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az Anschlusst utólag népszavazással igazolták; Ausztria lakossága német nyelvű volt; az osztrák lakosság jelentős része üdvözölte az Anschlusst; ezzel megszegték a versailles-i / Saint Germain-i békét; a lépést az Olaszországgal való szövetkezés / a Berlin-Róma tengely kialakulása / a nyugati hatalmak be nem avatkozása tette lehetővé).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Németországhoz csatolták Csehszlovákia / Csehország egyes területeit / a Szudéta-vidéket; és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a területátadást a müncheni konferencia döntötte el; a nagyhatalmak etnikai / nyelvi alapon húzták meg a határt; Csehszlovákia nem vállalta a háborút Németország ellen; Hitler azt ígérte, hogy ez lesz az utolsó területi követelése; Németország 1939-ben a maradék cseh területeket is megszállta).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. I. Károly uralkodása

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően I. Károly hatalmának megszilárdítását, valamint bányá- és pénzreformját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít két, a témához kapcsolódó évszámot (pl. I. Károly uralmának kezdete: 1301 / 1308 / 1310, rozgonyi csata: 1312, visegrádi királytalálkozó: 1335, I. Károly halála: 1342).	0–2
	T2 Rögzít két, a témához kapcsolódó térbeli elemet (pl. I. Károly Nápolyból érkezett; Rozgonynál / Kassa segítségével győzte le az Abákat, Csák Máté az északnyugati területeket uralta, jelentős bányák működtek a Felvidéken / Erdélyben, fontos bányaváros volt Körmöcbánya / Besztercebánya / Selmecebánya, Visegrád volt a királyi székhely / a királytalálkozó helyszíne, Csehországból érkeztek bányászok, a forintot firenzei mintára készítették, Bécsset elkerülő kereskedelmi út megépítését tervezték).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. kereskedelem, bányá / bányászat, tisztség / birtok, adó / jövedelem.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. aranyforint, kapuadó, tartományúr / báró, regálé.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti, hogy a pápa I. Károly trónigényét támogatta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. I. Károly ennek is köszönhetően szerezte meg a trónt; ez anyagi támogatást is jelentett; több jelölt küzdött a magyar trónért / az országban trónviszály volt; I. Károly leányágon az Árpád-ház leszármazottja volt).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. I. Károly birtokokat és tisztségeket adományozott; a tartományurak által elnyomott nemesi családokat emelt fel; az I. Károly által felemelt családok támogatták az uralkodó reformjait), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a tisztséggel együtt adományozott birtokot nevezzük honorbirtoknak; az uralkodóhoz hű, új bárói réteg jött létre; idegen családokat is felemelt) vagy megnevez két felemelt nemesi családot (pl. Lackfi, Szécsi, Garai, Drugeth).	0–3
	F3 Rögzíti, hogy a rendelkezés szerint azon birtok tulajdonosa, amelyen bányát nyitnak, a királyi bevétel egyharmadát megkapja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a birtokosoknak megérte bányát nyitni; a rendelkezés hatására megnőtt az ezüst- és aranytermelés; fejlődtek a bányavárosok; megszüntették a kötelező birtokcserét).	0–3

Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy I. Károly legyőzte a tartományurakat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tartományúri hatalom az Árpád-kor végén alakult ki; a tartományurak egyes országrészek korlátlan urai voltak; a tartományurak egymással is vetélkedtek / nem fogtak össze a király ellen; a városokra / egyházra támaszkodva tudta legyőzni a tartományurakat; a tartományúri hatalom megtörésében fontos lépés volt a rozgonyi csata / Csák Máté halála), <i>vagy</i> megnevez két tartományurat.	0–3
	E2 Rögzíti, hogy I. Károly bevezette az aranyforintot, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez értékálló pénz volt; megszüntette a pénzrontást / kamara hasznát; a nemesfém-bányászat fellendülése tette lehetővé; fellendítette a kereskedelmet).	0–3
	E3 Rögzíti I. Károly gazdasági reformjainak egy általános célját / eredményét (pl. jövedelmeinek növelése / gazdasági reformjai hatalmának megszilárdítását szolgálták; regáléjövedelmeinek növelésére törekedett; jelentősen nőttek az uralkodói jövedelmek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a korábbi birtokadományozások miatt csökkentek a királyi birtokokról befolyó jövedelmek; bevezette a jobbágyok első állami adóját / a kapudót; uralkodása alatt Magyarország jelentős közép-európai hatalommá vált).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. A Rákosi-diktatúra

(hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó az elnyomás és a terror eszközeit, működését és ideológiai hátterét mutatja be a Rákosi-korszak Magyarországn. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a Rákosi-diktatúra kezdetét: 1947 / 1948 / 1949, és rögzíti a Rákosi-diktatúra végét: 1953 / 1956.	0–2
	T2 Rögzíti, hogy Magyarország a keleti blokk / szovjet megszállási övezet része volt, és rögzíti a téma még egy térbeli elemét (pl. Recsk, Hortobágy, Kistarcsa, Andrásy út / Sztálin út 60.).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. terror, pártállam / diktatúra, kommunizmus, propaganda / ideológia.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. Magyar Dolgozók Pártja / MDP, internálás / munkatábor, Államvédelmi Hatóság / ÁVH / ÁVO, koncepció per.	0–2

	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, források használata	F1 Rögzíti a karikatúra egy lényegi elemét (pl. gúnyt űz a tőkésből / ellenszenvesnek állítja be őket; utal a munkások kizsákmányolására), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kommunista ideológia a kizsákmányolás / magántulajdon megszüntetését hirdette; a kommunisták célja a vagyoni egyenlőség elérése volt; a dolgozó nép uralmát hirdették; a karikatúra az osztályharcra utal).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a beszélgetéseket lehallgatták; kiterjedt besúgóhálózat működött), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az emberek a magánéletükben sem érezhették magukat biztonságban; ez a bizalmatlanság légkörét erősítette; ez nehezítette a rendszerrel szembeni szervezett ellenállást; a besúgóhálózatot az ÁVH működtette; sokakat zsarolással szerveztek be besúgónak).	0–3
	F3 Rögzíti, hogy kitelepítésekre / internálásokra került sor, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kitelepítettek elvesztették a vagyonukat; vidéken a megélhetésük nehézségekbe ütközött; törvényes / bírósági eljárás nélkül elvittek embereket; a kitelepítéssel általában a befogadó családot is büntették; a kitelepítések olykor zárt táborokba irányultak; legnagyobb számban az értelmiséget és a kulákokat érintette).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a terror legfontosabb szerve az ÁVH volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ÁVH vezetője Péter Gábor volt; az ÁVH pártutasításokat hajtott végre; törvényes eljárás nélkül tartóztattak le embereket; a letartóztatottakat megkínozták; az általuk működtetett terror egész társadalmi csoportok ellen irányult; a terror szovjet mintákat követett).	0–3
	E2 Rögzít egy tényt a koncepciós perekkel kapcsolatban (pl. koholt vádak / hamis bizonyítékok alapján / politikai okokból ítétek el embereket; a perek gyakran nyilvánosan zajlottak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a perek a párttagokat – mint Rajk László – is elérték; a perek a megfélemlítés eszközei voltak; a perek párton kívüli politikai ellenfelek / egyházi vezetők ellen is irányultak; a perek célja az „éberség fenntartása” volt; a párthoz való hűség sem jelentett biztonságot).	0–3
	E3 Rögzít egy tényt – a források által nem említett – büntetésekre vonatkozóan (pl. állások elvesztése; bebörtönzések; munkatáborok felállítása; kulákküldözés; egyházüldözés), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ÁVH hurcolta el az embereket; az ÁVH működtette a munkatáborokat; az osztályellenségnek nevezetteket érték el a büntetések; a munkatáborok titkosak voltak; a parasztokat téeszekbe akarták kényszeríteni; a kommunizmus vallásellenes volt; nem érvényesültek az alapvető emberi jogok; folyamatosan uszítottak bizonyos társadalmi csoportok ellen; a párthoz való hűség sem jelentett biztonságot).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3

Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek) pontozásánál is.

A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT

33

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photo-classic-architectural-columns-image29004285>
<https://www.dreamstime.com/illustration/aqueduct-diagram.html>
<https://brewminate.com/construction-and-behavior-of-the-pantheon/>
<https://www.tctwebstage.com/ancient.htm>
3. Szabados György: „Ott az ország nekik adatek” – az „elfeledett” pozsonyi csata, MKI, 2023
<https://mki.gov.hu/hu/hirek-hu/evfordulok-hu/ott-az-orszag-nekik-adatek-az-elfeledett-pozsonyi-csata>
 Anonymus: Gesta Hungarorum, Arcanum
<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Szovegyujtemeny-szovegyujtemeny-1/kozepkori-irodalom-4E7/anonymus-12-13-sz-701/gesta-hungarorum-702/mikeppen-jottek-be-pannoniaba-71B/>
 A magyarok elődeiről és a honfoglalásról. Kortársak és krónikások híradásai, Györffy György (szerk.), Budapest, Gondolat 1975. Fordította: Moravcsik Gyula
<https://www.eltevedtidoszamitas.hu/modules.php?name=forrasok&file=olvas&cikk=ostortenet-biborbanszule>
4. Hans von Kulmbach: Az egyház hajója, 1508.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Das_Schiff_der_Kirche_%281508%29.png
 Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel
https://ebrary.net/209195/history/luther_family_s_flight_counter_reformation_polemical_broadsheet_1620s
 Ismeretlen szerző: A Biblia súlya, 1560 körül
https://reformacio.hu/a_biblia_evszazada/pierre_robert_olivetan/2
5. <https://jakd.hu/index.php?p=evfordulo&id=1991>
6. Joó Tibor könyve. Budapest 1941. <https://mtda.hu/books>
7. Történelem 11. Oktatási Hivatal, Budapest, 2025.
8. Borhegyi–Nánay: Történelem 11. Oktatási Hivatal, Budapest, 2022.
<https://history-maps.com/hu/story/History-of-the-Soviet-Union/event/Industrialization-in-the-Soviet-Union>
<https://www.cde.state.co.us/holocaust-and-genocide-themes-for-images/survival-2>
9. Magyarország, Budapest XVIII., Ferihegyi (ma Liszt Ferenc) repülőtér, 1944
<https://fortepan.hu> Adományozó: A R
 MTI Archív Fotó: Fényes Tamás
<https://holokausztemleknep.kormany.hu/magyarorszagi-holokauszt>
https://meridian.apaczai.elte.hu/?tipus=c&rovat=t&alrovat=aktualis_temak&cikk=t673
10. Fritz Meinhard – Caricature de Meinhard sur l'évolution politique de la RFA et de la RDA, 19 octobre 1949
https://www.cvce.eu/obj/caricature_de_meinhard_sur_l_evolution_politique_de_la_rfa_et_de_la_rda_19_octobre_1949-fr-45529f51-7e22-4329-a5c7-a6bbfb6743a3.html
 Pravda, 1949. január 3. - Оккупационный статут или мирный договор?
https://www.cvce.eu/en/obj/occupation_statute_or_peace_treaty_from_the_pravda_3_january_1949-en-88762f63-27eb-4ed4-9caa-842456690697.html
11. Aczél György: Eszménk erejével. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1971. (2. kiadás)
 Aczél György: Szocialista kultúra – közösségi ember. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1975. (2. kiadás)
 Mindkettőt idézi: Bolvári-Takács Gábor: Aczél György művészetpolitikájának fogalomkészlete.
https://epa.oszk.hu/02900/02940/00073/pdf/EPA02940_zempleni_muzsa_2019_01_39-61.pdf
 Németh László: Negyven év. <https://mek.oszk.hu/01000/01012/01012.htm>
12. Emberi jogok, Nemzetiségek Magyarországon. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, 2012–2014
<https://emberijogok.kormany.hu/nemzetisegek-magyarorszagon>
13. Sz. Jónás Ilona (szerk.): Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és Közel-Kelet, IV–XV. század. Osiris tankönyvek, 1999.
14. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Simonkay: Történelem 11. Szent István Társulat, Budapest, 2022.
15. Száray–Szabados: Történelem 9. a középiskolák számára. Oktatási Hivatal, Budapest, 2020.
 Borhegyi–Szabados: Történelem 9. Oktatási Hivatal, Budapest, 2020.
16. Lúdas Matyi, 1950, VI. évfolyam 1. szám <https://www.scribd.com/document/700938839/Ludas-Matyi-1950>
 United Nations, Report of the Special Committee on the problem of Hungary. New York, 1957.
<https://mek.oszk.hu/01200/01274/01274.pdf>
 Orosz Károly: A budapesti polgárok kitelepítése 1951-ben Dombrádra. In: Confessio: a Magyarországi Református Egyház figyelője, 39. évf. 2. sz. / 2015. <https://confessio.reformatus.hu/a-budapesti-polgarok-kitelepítése-1951-ben-dombradra#page3>